

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний авіаційний університет
Факультет міжнародних відносин
Кафедра журналістики

УЗГОДЖЕНО

Декан

« 02 »

Ю. Волошин

2020 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з навчальної роботи

А. Гудманян

2020 р.

Система менеджменту якості

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«Психологія мас»

Галузь знань: 061 «Журналістика»

Спеціальність: 061 «Журналістика»

Освітньо-професійна програма: «Журналістика»

Форма навчання	Сем.	Усього (год. / кредитів ECTS)	ЛКЦ	ПР.З	Л.З	СРС	ДЗ / РГР / К.р	КР / КП	Форма сем. контролю
Денна	1	105/3.5	17	17	–	71	1д/з – 1с	-	екзамен – 1с.
Заочна	1	105/3.5	6	6	–	93	1к – 1с.	-	екзамен – 1с.

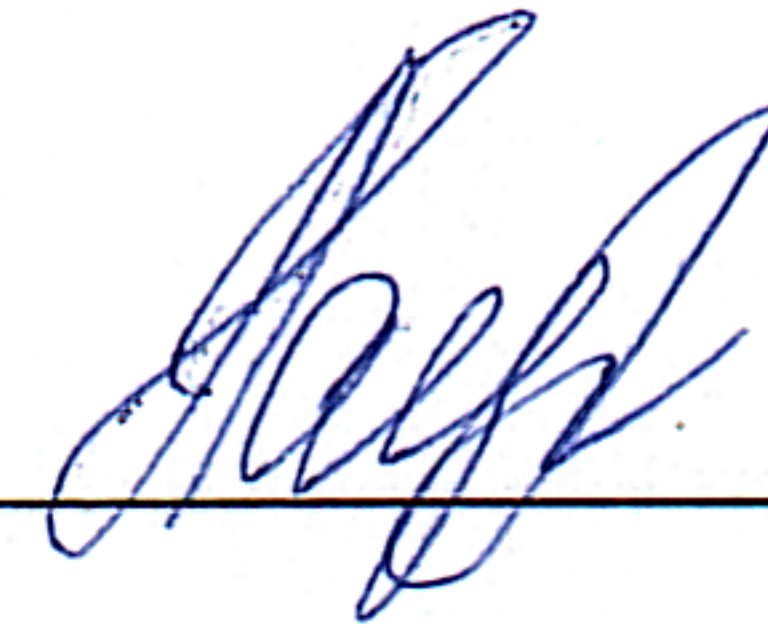
Індекс: РМ-17-061/19-2.1.3

Індекс: РМ-12-061/19-2.1.3

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Психологія мас»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 15.01.04-01-2020
		Стор. 2 із 12	

Робочу програму навчальної дисципліни «Психологія мас» розроблено на основі освітньої програми та робочих навчальних планів № РМ-17-061/19 та № РМ-12-061/19 підготовки здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «Магістр» за спеціальністю 061 «Журналістика» освітньо-професійної програми «Журналістика» та відповідних нормативних документів.

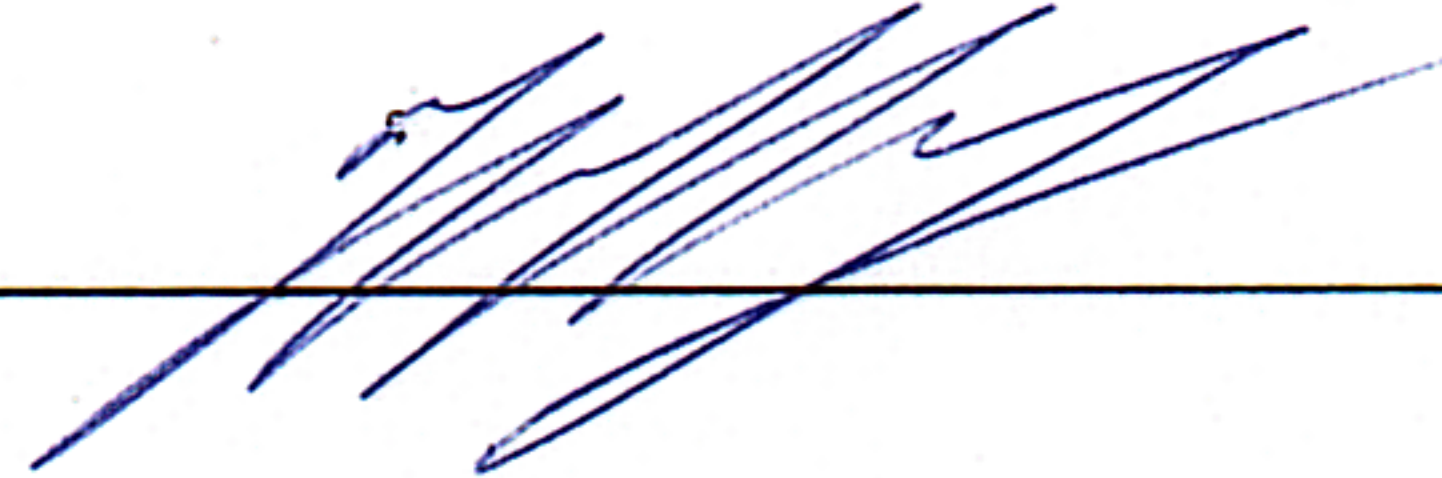
Робочу програму розробила
доцент кафедри журналістики,
кандидат наук з державного управління:

Лашкіна М.Г.

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні випускової кафедри спеціальності 061 «Журналістика» освітньо-професійної програми «Журналістика» – кафедри журналістики, протокол № 3 від «16» 12 2019р.

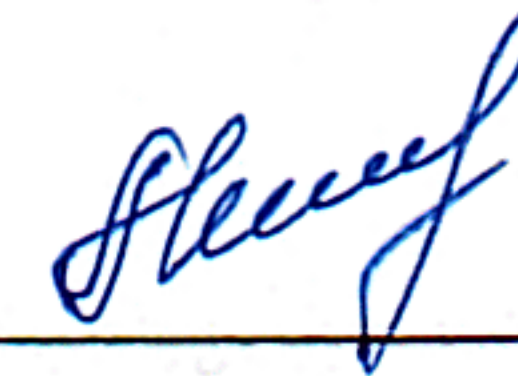
Завідувач кафедри

Нестерук Ю.В.

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні науково-методично-редакційної ради факультету міжнародних відносин, протокол № 2 від «10» 02 2020р.

Голова НМРР

Невара Л.М.

Рівень документа – 3б

Плановий термін між ревізіями – 1 рік

Врахований примірник

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Психологія мас»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 15.01.04-01-2020
		Стор. 3 із 12	

ЗМІСТ

	сторінка
Вступ	4
1. Пояснювальна записка	4
1.1. Заплановані результати	4
1.2. Програма навчальної дисципліни	5
2. Зміст навчальної дисципліни	7
2.1. Структура навчальної дисципліни (Тематичний план).....	7
2.2. Контрольна (домашня) робота.....	7
2.3. Перелік питань для підготовки до екзамену.....	7
3. Навчально-методичні матеріали з дисципліни	8
3.1. Методи навчання	8
3.2. Рекомендована література (базова і допоміжна)	8
3.3. Інформаційні ресурси в Інтернеті	9
4. Рейтингова система оцінювання набутих студентом знань та вмінь	11

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Психологія мас»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 15.01.04-01-2020
		Стор. 4 із 12	

ВСТУП

Робоча програма (РП) навчальної дисципліни «Психологія мас» розроблена на основі «Методичних рекомендацій до розроблення та оформлення робочої програми навчальної дисципліни денної та заочної форм навчання», затверджених розпорядженнями №071/роз. від 10.07.2019 р., № 088/роз, від 16.10.19 та відповідних нормативних документів.

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

1.1. Заплановані результати. Навчальна дисципліна є фундаментальним теоретичним підґрунтям формування знань та вмінь фахівця у галузі журналістики.

«Психологія мас» – галузь психології, яка займається вивчення окремих людей як членів груп, племен, народів, націй, інститутів тощо, або як складової частини натовпу, який організовується в масу на конкретний час з конкретною метою, виступає в ролі публіки в умовах масового суспільства. «Психологія мас» в системі фундаментально-теоретичного знання є похідною з філософії й виступає частиною сучасної соціальної психології.

Метою викладання дисципліни є ознайомлення студентів із основними положеннями та практиками психології мас як галузі соціальної психології, показати можливості використання відповідних знань у роботі соціальних комунікацій та діяльності журналіста; формувати уміння та навички інформаційно-аналітичної роботи з великими соціальними групами, розвивати професійне мислення та сприяти професійному зростанню.

Завданнями вивчення навчальної дисципліни є:

- виокремлення та обґрунтування особливостей та функцій масової свідомості;
- ознайомлення з історією становлення психології мас, теоріями психології мас;
- ознайомлення з психотехнологіями підходів щодо впливу на маси, як з боку ЗМІ, так і з боку особистостей та груп;
- формування у студентів уміння застосовувати набуті знання у практичній діяльності журналіста.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен набути такі **компетентності**:

- володіння системними знаннями та сучасними методами впливу мас-медіа;
- здійснювати аналіз масової поведінки людей в кризових ситуаціях, в натовпі, в стані афекту та інш.;

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Психологія мас»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 15.01.04-01-2020
		Стор. 5 із 12	

- володіти навичками поведінки журналіста під час висвітлення масових акцій та роботи в натовпі;
- здійснювати пошук джерел та каналів інформації для аналізу психології масової поведінки.

Навчальна дисципліна базується на знаннях таких дисциплін як «Філософія», «Медіапсихологія», «Політологія», та є теоретичною фундаментальною базою для вивчення подальших дисциплін, а саме: «Публіцистика», «Політична журналістика», «Сучасні медіаіндустрії» та ін.

1.2. Програма навчальної дисципліни.

Навчальний матеріал дисципліни структурований за модульним принципом і складається з одного навчального модуля №1 «Теорія мас і масова поведінка», який є логічною завершеною, відносно самостійною, цілісною навчальною дисципліною, засвоєння якої передбачає проведення модульної контрольної роботи та аналіз результатів її виконання.

Модуль №1 «Теорія мас і масова поведінка»

Тема 1. «Психологія мас» як навчальна дисципліна.

Загальна характеристика курсу: предмет, об'єкт, мета та завдання, зв'язки з іншими навчальними дисциплінами, практична необхідність теоретичних основ курсу для журналіста. Історія виникнення та значення для теорії масової комунікації. Основні поняття та дефініції: натовп, маси, масова свідомість, масова психологія, несвідоме (індивідуальне і колективне), архетипи, масові настрої та рухи, масова поведінка, масові психічні явища, масова комунікація.

Тема 2. Маси та масова свідомість у контексті глобального масового суспільства.

Масово-елітарне суспільство: глобальний аспект соціально-історичного розвитку. Масова свідомість: наукові дефініції та тлумачення. Природа та джерела формування масової свідомості. Цінності, як еталон суспільного ідеалу. Їх значення у формуванні масової свідомості. Маси: визначення, види та типи. Поняття «маси»: франко-італійська наукова школа психології мас (Г.Тард, Ш.Сігеле, Г.Лебон). Значення для теорії масової комунікації.

Тема 3. Маси та натовп як соціально-психологічні та політичні феномени: історія і сучасність.

Концепція несвідомого в психології мас З. Фрейда та К. Юнга. Інтерпретації мас в теоріях Х.Ортеги-і-Гессета, Г.Моски та В.Парето. Концепція впливу активної меншості С.Московичи. Характеристика масових виявів: критерії відмінності. Маса і натовп: спільне та відмінне. Природа та джерела формування масової свідомості в інформаційному суспільстві. Поняття натовпу, особливості та типологія натовпу. Особливості поведінки індивіда у натовпі. Роль та місце вождя. Феномен лідерства. Оратори та демагоги: визначення, мета,

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Психологія мас»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 15.01.04-01-2020
		Стр. 6 із 12	

вплив на маси. Механізми та закономірності утворення натовпу. Правила поведінки журналіста в натовпі.

Тема 4. Психологія масових настроїв.

Природа масових настроїв. Основні особливості та функції масових настроїв. Динаміка, основні етапи розвитку масових настроїв. Соціологізм Е.Дюргейма. Види солідарності та її вплив на масову свідомість. Архетипи та їх вплив на психологію масових настроїв. Страх, забобони, стереотипи. Теорії когнітивного дисонансу, користі та задоволення.

Тема 5. Методи впливу та прийоми управління масами.

Психологія впливу та управління масами: теорія та історія питання. Масовий вплив: наукові дефініції і тлумачення. Види, прийоми, методи, засоби масового впливу. Технології масового впливу: сучасний вимір. Технології впливу на масову свідомість та маніпуляцій у сучасних ЗМІ, особливості впливу на громадську думку через соціальні мережі.

Тема 6. Масова комунікація і громадська думка.

Громадська думка як вияв масової свідомості суспільства. Масова комунікація: проблема визначення, етапи розвитку. Рівні, функції, структура масової комунікації. Форми, формати, ефекти масової комунікації. Види та ефекти масової комунікації. Ефекти масових комунікацій у формуванні масових настроїв. Діяльність лідерів суспільної думки як фактор формування громадської думки.

Тема 7. Феномени масової психології: чутки, паніка, агресія, масові рухи.

Чутки як соціально-психологічний феномен. Фактори виникнення чуток, класифікація, особливості циркуляції, чинники виникнення. Профілактика і оперативне усунення чуток. Особливості розповсюдження чуток в соціальних мережах. Фейкі, флуд, спам, тролінг та їх вплив на масові явища та сприйняття реальності. Депресивні психологічні явища масової поведінки: паніка, агресія. Соціальнопсихологічна функція масових рухів, мотиви участі, умови та етапи розвитку. Види та характеристики масових рухів (флеш-моб).

Тема 8. Психологія мас в інформаційно-психологічних процесах масової комунікації.

Сублімінальні форми впливу, особливості їх застосування. Релігія як соціально-психологічний феномен впливу на масову свідомість, її ціннісно-мотиваційна сфера. Мода як масова комунікація: особливості факторів та критеріїв модного. Реклама: способи впливу, різновиди політичної реклами. Місце та роль технологій PR, маркетингу, реклами, міфів, іміджмейкінга тощо в системі управління масовою поведінкою.

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1. Структура навчальної дисципліни (тематичний план)

№ пор	Назва теми (тематичного розділу)	Обсяг навчальних занять (год.)							
		Денна форма навчання				Заочна форма навчання			
		Усього	Лекції	Лаб./прак. заняття	СРС	Усього	Лекції	Лаб./прак. заняття	СРС
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Модуль №1 «Теорія мас і масова поведінка»									
1.1	«Психологія мас» як навчальна дисципліна	1 семестр							
		11	2	2	7	10	-	-	10
1.2	Маси та масова свідомість у контексті глобального масового суспільства	11	2	2	7	14	2	2	10
1.3	Маси та натовп як соціально-психологічні та політичні феномени: історія і сучасність.	11	2	2	7	10	-	-	10
1.4	Психологія масових настроїв.	11	2	2	7	10	-	-	10
1.5	Методи впливу та прийоми управління масами	11	2	2	7	14	2	2	10
1.6	Масова комунікація і громадська думка.	11	2	2	7	11	-	-	11
1.7.	Феномени масової психології: чутки, паніка, агресія, масові рухи.	11	2	2	7	12	-	-	12
1.8	Психологія мас в інформаційно-психологічних процесах масової комунікації.	12	2	2	7	16	2	2	12
1.9			1						
1.10	Контрольна (домашня) робота	8	-	-	8	8	-	-	8
1.11	Модульна контрольна робота №1	8	-	1	7	-	-	-	-
Усього за модулем №1		105	17	17	71	105	6	6	93
Усього за навчальною дисципліною		105	17	17	71	105	6	6	93

2.2. Домашнє завдання. Контрольна (домашня) робота (ЗФН)

Завдання на контрольну (домашню) роботу доводяться викладачем до студента індивідуально і виконуються відповідно до розроблених провідним викладачем методичних матеріалів.

2.3. Перелік питань для підготовки до екзамену

Перелік питань та зміст завдань для підготовки до екзамену, розробляються провідним викладачем кафедри відповідно до робочої програми та доводяться до відома студентів.

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Психологія мас»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 15.01.04-01-2020
		Стор. 8 із 12	

3. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ З ДИСЦИПЛІНИ

3.1. Методи навчання

При вивченні навчальної дисципліни використовуються наступні методи навчання: метод проблемного викладення матеріалу, евристичний, комунікативний метод, брейн-стормінг, контент-аналіз публікацій в ЗМІ.

3.2. Рекомендована література

Базова література

3.2.1. Аронсон А., Уилсон Т., Эйкерт Р. Социальная психология. Психологические законы поведения человека в социуме / А.Аронсон, Т.Уилсон, Р.Эйкерт. – М., 2002. – 286 с.

3.2.2. Богомолова Н.Н., Донцова А.И., Фоломеева Т.В. Психология больших социальных групп: новые судьбы, новые подходы / Н.Н. Богомолова, А.И.Донцова, Т.В.Фоломеева // Социальная психология в современном мире. – М., 2002, – 305 с.

3.2.3. Виноградова, С. М. Психология массовой коммуникации: учебник для бакалавров / С. М. Виноградова, Г. С. Мельник. – М.: Издательство Юрайт, 2016. – 512 с.

3.2.4. Донченко О., Романенко Ю. Архетипи соціального життя і політики. (Глибинні регулятиви психологічного повсякдення): Монографія / О.Донченко, Ю.Романенко. – К. : Либідь, 2001. – 334 с.

3.2.5. Зимбардо Ф., Ляйпе М. Социальное влияние / Ф.Зимбардо, М.Ляйпе. – СПб. : Питер, 2001. – 168 с.

3.2.6. Корнєв М.Н., Фомічова В.М. Психологія масової поведінки / М.Н.Корнєв, В.М.Фомічова. – К.: Ін-т післядипломної освіти Київ. нац. ун-ту ім. Тараса Шевченка, 2000. - 268 с.

3.2.7. Москаленко В.В. Соціальна психологія: підручник. – Київ: Центр навчальної літератури, 2005. – 624 с.

3.2.8. Психологія мас: навчальний посібник / автор-упорядник Я.Є. Кальба. - Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2012. - 208 с.

3.2.9. Соціологія: Навч. посіб./ За ред. С.О.Макеєва. – 2-е вид., випр. і доп. – К.: Т-во «Знання», КОО, 2003. – 455 с. – (Вища освіта ХХІ століття).

3.2.10. Тард Г. Законы подражания.[Пер. с фр.] / Г.Тард – М.: Академический Проект, 2011. – 304 с. – (психологические технологии)

3.2.11. Телебачення спецоперацій. Маніпулятивні технології в інформаційно-аналітичних програмах українського телебачення: моніторинг, методи визначення та засоби протидії. Рекомендації щодо принципів відкритої редакційної політики телеканалів / Лігачова Н.Л., Черненко С.М., Іванов В.Ф. – К.: Телекритика, 2003. – 266 с.

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Психологія мас»	Шифр документа	СМЯНАУ РП 15.01.04-01-2020
		Стор. 9 із 12	

3.2.12. Тернер Дж. Социальное влияние / Дж.Тернер. - СПб. : Питер, 2003. - 264с.

Допоміжна література

3.2.13.Кальба Я. Психологічні механізми впливу реклами на свідомість та поведінку людини / Я.Кальба // Проблеми політичної психології та її роль у становленні громадянина Української держави: [зб.наук.праць / Заг. ред. М.Слюсаревський та ін.]. – К.: Міленіум, 2011. – Вип. 27 (30). – 293 с.

3.2.14.Кальба Я. Масифікація та її прояви в контексті сучасних телемедіа / Я.Кальба// Практична психологія та соціальна робота. – 2010. – № 4. – 284 с.

3.2.15.Кара-Мурза С. Манипуляция сознанием / С. Кара-Мурза. – К. : Оріяни, 2000. – 305 с.

3.2.16.Копець Л. Класичні експерименти в психології: Навч. посібник/ Л.Копець. – К. : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2010. – 187 с.

3.2.17.Лалл Д. Мас-медіа, комунікація, культура: глобальний підхід / Д.Лалл; [пер. з англ.]. – К. : К. І. С., 2002. – 264 с.

3.2.18. Лебон Г. Психология народов и масс. / Гюстав Лебон – М.: Академический проект, 2011. – 238 с.

3.2.19. Московичи С. Век толп. Исторический трактат по психологии масс. / Серж Московичи; Пер. с фр. – М.: «Центр психологии и психотерапии», 1998. – 480 с.

3.2.20. Московичи С. Машина, творящая богов. / Пер. с фр. – М. : «Центр психологии и психотерапии», 1998. – 560 с.

3.3. Інформаційні ресурси в інтернеті

3.3.1 Калита О. Архетипи свідомості сучасного українця [Електроний ресурс] / О.Калита // Українська правда. – 2009. – Режим доступу: <https://www.pravda.com.ua/articles/2009/12/1/4351123/>

3.3.2. Лашкіна М. Інформаційний простір як чинник трансформації архетипу національної держави в умовах глобалізації / М. Лашкіна // Публічне управління: теорія та практика. - 2013. - Спец. вип. – С. 235-244. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pubupr_2013_spets.

3.3.3. Ольшанский Д. В. Психология масс. - СПб.: Питер, 2002. - 368 с. - (Серия «Мастера психологии») – Режим доступу: <https://www.e-reading.club/book.php?book=1034489>

3.3.4. Різун В.В.Маси.- К.:ВПЦ “Київський університет”, 2003.- 118 с. – Режим доступу: <http://journalib.univ.kiev.ua/Mass.pdf>

3.3.5. Тард Габриэль. Мнение и толпа. [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://uf.kgsu.ru/lib/doc.php?path=Kafedra%20Sociologii%20i%20SR/Psihologiya%20massovogo%20soznaniya/Gabriel%60%20Tard.%20Mnenie%20i%20tolpa.doc.htm&n>

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Психологія мас»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 15.01.04-01-2020
		Стор. 10 із 12	

ame=%C3%E0%E1%F0%E8%E5%EB%FC%20%D2%E0%F0%E4.%20%CC%ED%E5%ED%E8%E5%20%E8%20%F2%EE%EB%EF%E0

3.3.6. Хевеши М.А. Толпа, массы, политика: Ист.филос. очерк. - М., 2001. - 223 с. – Режим доступу: https://iphras.ru/uplfile/root/biblio/2001/Heveshi_1.pdf

3.3.7. Українське суспільство та європейські цінності. Звіт за результатами соціологічного дослідження [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://library.fes.de/pdf-files/bueros/ukraine/13570.pdf>

3.3.8. Володимир Малинка. Топ 10 фейків 2018 року [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://ms.detector.media/ethics/standards/pobrekhenki_roku_dobirka_sokovitikh_feyki_v_2018go/

3.3.9. <https://www.stopfake.org/ru/glavnaya-2/>

3.3.10. <https://ms.detector.media/>

3.3.11. По той бік новин <https://irrp.org.ua/tag/po-toy-bik-novin/>

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Психологія мас»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 15.01.04-01-2020
		Стор. 11 із 12	

4. РЕЙТИНГОВА СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ НАБУТИХ СТУДЕНТОМ ЗНАНЬ ТА ВМІНЬ

4.1. Оцінювання окремих видів виконаної студентом навчальної роботи здійснюється в балах відповідно до табл.4.1.

Таблиця 4.1.

Вид навчальної роботи	Максимальна кількість балів	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
	Модуль №1	
	1 семестр	1 семестр
Відповіді та виконання завдань на практичних заняттях	4 б×8 = 32	5 б×4 = 20
Виконання та захист домашнього завдання (контрольної роботи)	8	40
<i>Для допуску до виконання модульної контрольної роботи №1 студент має набрати не менше</i>	24 балів	-
Виконання модульної контрольної роботи №1	20	-
Усього за модулем №1	60	60
Семестровий екзамен	40	40
Усього за дисципліною	100	

4.2. Виконані види навчальної роботи зараховуються студенту, якщо він отримав за них позитивну рейтингову оцінку.

4.3. Сума рейтингових оцінок, отриманих студентом за окремі види виконаної навчальної роботи, становить поточну модульну рейтингову оцінку, яка заноситься до відомості модульного контролю.

4.4. Сума підсумкової семестрової модульної та екзаменаційної рейтингових оцінок, у балах становить підсумкову семестрову рейтингову оцінку, яка перераховується в оцінки за національною шкалою та шкалою ECTS.

4.5. Підсумкова семестрова рейтингова оцінка в балах, за національною шкалою та шкалою ECTS заноситься до заліково-екзаменаційної відомості, навчальної картки та залікової книжки студента, наприклад, так: **92/Відм./А, 87/Добре/В, 79/Добре/С, 68/Задов./D, 65/Задов./Е** тощо.

4.6. Підсумкова рейтингова оцінка з дисципліни дорівнює підсумковій семестровій рейтинговій оцінці. Зазначена підсумкова рейтингова оцінка з дисципліни заноситься до Додатку до диплома.

Система менеджменту якості.
Робоча програма
навчальної дисципліни
«Психологія мас»

Шифр
документа

СМЯ НАУ
РП 15.01.04-01-2020

Стор. 12 із 12

АРКУШ ПОШИРЕННЯ ДОКУМЕНТА

(Ф 03.02 – 01)

№ прим.	Куди передано (підрозділ)	Дата видачі	П.І.Б. отримувача	Підпис отримувача	Примітки
1	ОЗО	24.02.20	Фредерико Менендес		

АРКУШ ОЗНАЙОМЛЕННЯ З ДОКУМЕНТОМ

(Ф 03.02 – 02)

№ пор.	Прізвище ім'я по-батькові	Підпис ознайомленої особи	Дата ознайомлення	Примітки

АРКУШ РЕЄСТРАЦІЇ РЕВІЗІЇ

(Ф 03.02 – 04)

№ пор.	Прізвище ім'я по-батькові	Дата ревізії	Підпис	Висновок щодо адекватності

АРКУШ ОБЛІКУ ЗМІН

(Ф 03.02 – 03)

№ зміни	№ листа (сторінки)				Підпис особи, яка внесла зміну	Дата внесення зміни	Дата введення зміни
	Зміненого	Заміненого	Нового	Анульованого			

УЗГОДЖЕННЯ ЗМІН

(Ф 03.02 – 32)

	Підпис	Ініціали, прізвище	Посада	Дата
Розробник				
Узгоджено				
Узгоджено				
Узгоджено				